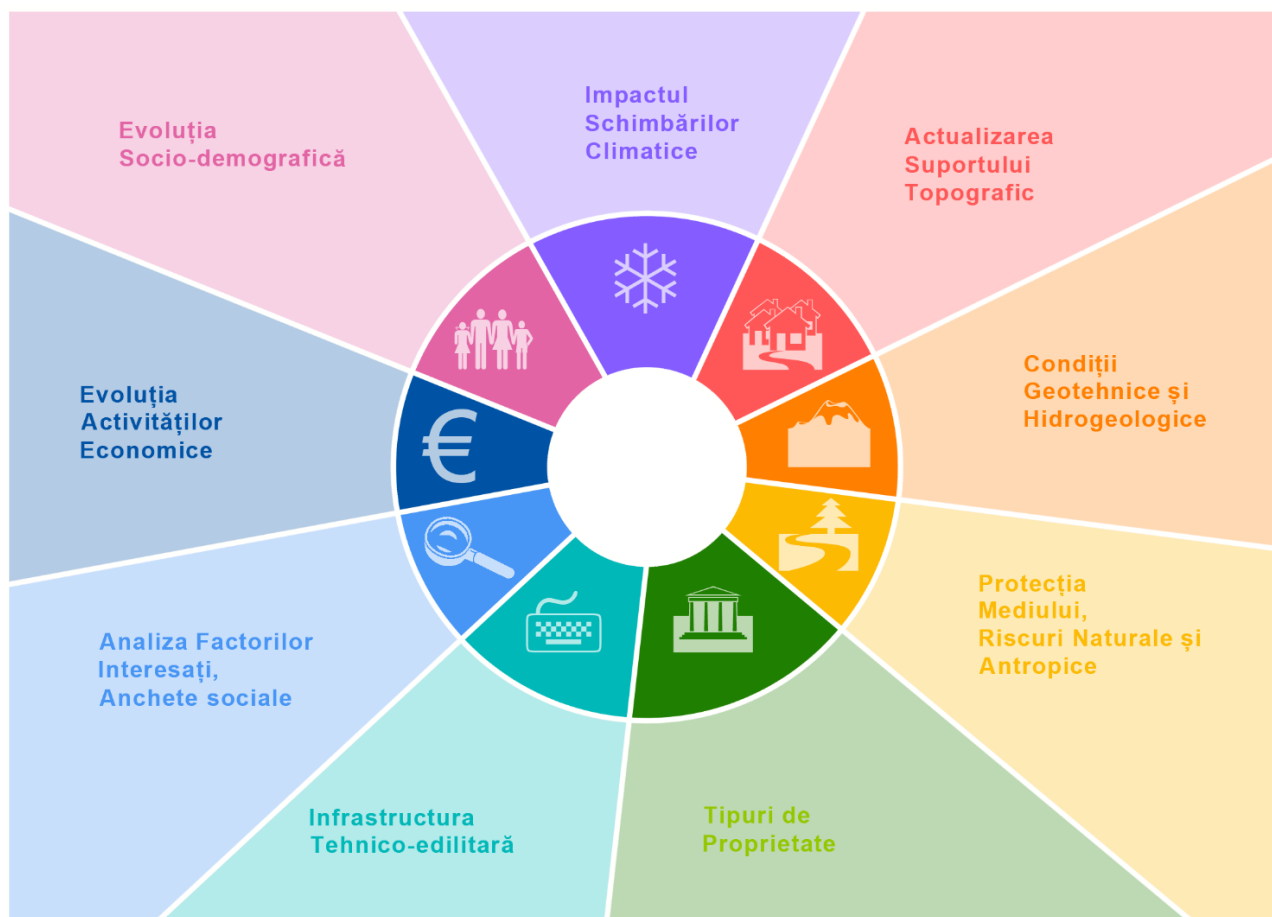

STUDII DE FUNDAMENTARE PENTRU UAT ZAU DE CÂMPIE

EVOLUȚIA SOCIO-DEMOGRAFICĂ

FIȘA PROIECTULUI

Denumirea proiectului:

Servicii de elaborare studii de fundamentare pentru UAT Zau de Câmpie, județul Mureș

Beneficiar:

COMUNA ZAU DE CÂMPIE

Proiectant general:

SC ECO MAPS SRL

Director General CĂLIN ROMAN

Șef de proiect arh. LAURA BAURDA

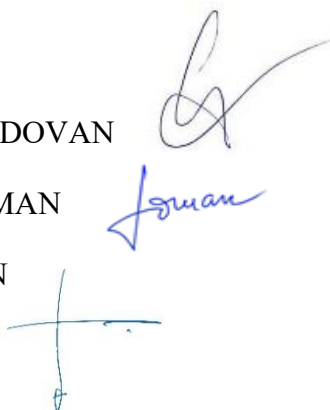
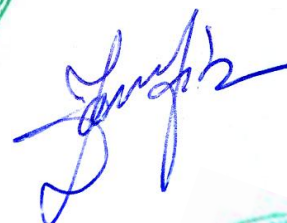
Colectiv de elaborare:

Dr. geograf DANIELA ZAMFIR

Dr. geograf urbanist CIPRIAN MOLDOVAN

geograf DANIELA ROMAN

dr. fil VLAD ROMAN

Contract nr.: **5587 / 2024**

Proiect nr.: **208 / 2024**

Studiul de fundamentare: **Evoluția socio-demografică**

CUPRINS

1. Surse documentare pentru studiul de fundamentare	4
1.1 Bibliografie	4
1.2 Date statistice și surse online.....	4
2. Delimitarea obiectivului studiat.....	5
3. Analiza critică a situației existente	6
3.1 Elemente de demografie istorică	6
3.2 Demografie actuală – caracteristici și indicatori	10
3.2.1 Structura populației pe grupe de vârstă	10
3.2.2 Structura populației pe sexe	13
3.2.3 Structura etnico-confesională a populației	14
3.2.4 Mișcarea naturală a populației.....	15
3.2.5 Mișcarea migratorie a populației	16
3.2.6 Structura populației pe gospodării.....	16
3.2.7 Educația	17
4. Evidențierea disfuncționalităților și priorități de intervenție	20
4.1 Disfuncționalități.....	20
4.2 Priorități	20
5. Propuneri de eliminare / diminuare a disfuncționalităților	21
6. Prognoze și scenarii de dezvoltare	22
7. Sinteza studiului de fundamentare	23
8. Anexe 24	
8.1 Terminologie.....	24
8.2 Lista figurilor	24
8.3 Lista tabelelor.....	24

1. Surse documentare pentru studiul de fundamentare

1.1 Bibliografie

- Erdeli, G. (2009) - Geografia populației mondiale, Ed. Universitară, București
- Ilinca, N. (2008) - Geografie umană: populația și așezările omenești, Ed. CD Press, București
- Neguț, S. (2011) - Geografie umană, Ed. Academiei Române, București
- Surd, V. (2004) - Geodemografie, Universitatea Babeș Bolyai, Cluj-Napoca
- Ungureanu, A., Muntele, I. (2006) - Geografia populației, Ed. Sedcom Libris, Iași
- *** Institutul Național de Statistică

1.2 Date statistice și surse online

- <http://statistici.INSSE.ro>;
- <https://harta-romaniei.org>;
- www.kia.hu/konyvtar/erdely/erd2002.htm;
- www.ran.cimec.ro;
- <https://cluj.INSSE.ro>;
- <https://www.isjcj.ro/>;
- www.recensamantromania.ro.

2. Delimitarea obiectivului studiat

Studiul de fundamentare Evoluția socio-demografică analizează realitățile concrete legate de demografia comunei Zau de Câmpie și a localităților aparținătoare, și felul în care au evoluat acestea pentru a putea prognoza mișcările demografice viitoare. Văzută ca factor social, populația reprezintă baza dinamică a unei comunități, cea mai în măsură să afecteze aspectele economice, sociale, culturale, politice, de mediu etc. din cadrul unui areal dat. Astfel, modificările administrative, legislative, de politică locală sau de altă natură ce doresc optimizarea unei fațete sociale trebuie să ia în calcul într-o măsură relevantă modurile cum se dezvoltă, cum se modifică și cum interacționează cu spațiile conexe populația locală.

Solicitățile temei-program pentru Studiul de fundamentare – Evoluția socio-demografică în comuna Zau de Câmpie sunt următoarele:

- culegerea de date și informații în ceea ce privește realitatea istorică și situația existentă la nivelul localităților aparținătoare;
- determinarea potențialului socio-demografic al localităților;
- determinarea factorilor (economiici sau sociali, interni sau externi) ce pot modifica acest potențial în perioada următoare;
- prezentarea faptică a situației existente la momentul elaborării studiului;
- aducerea la zi a datelor socio-demografice;
- elaborarea de premise potențiale de dezvoltare;
- studierea relațiilor inter- și intracomunitare.

3. Analiza critică a situației existente

3.1 Elemente de demografie istorică

Comuna Zau de Câmpie, situată în județul Mureș, are o istorie demografică documentată încă din secolul al XIX-lea, reflectând evoluția caracteristică a multor comunități rurale din Transilvania. Primele date disponibile indică o populație de 1.787 de locuitori în 1850, în perioada în care Regatul Ungariei deținea controlul asupra Transilvaniei. În această perioadă, comuna a cunoscut o ușoară creștere, atingând 2.084 de locuitori în 1890, o reflectare a stabilității socio-politice și a tendințelor naturale de creștere demografică. La începutul secolului XX, comuna a continuat să se dezvolte, atingând 3.146 de locuitori în 1910. Această creștere semnificativă poate fi atribuită mai multor factori, printre care și îmbunătățirile economice și sociale din regiune, dar și o rată a natalității ridicată în această perioadă. Totuși, în perioada imediat următoare Primului Război Mondial, s-a observat o scădere temporară a populației, atingând 2.757 de locuitori în 1920. Această scădere reflectă impactul războiului și al pandemiei de gripă spaniolă asupra demografiei locale, fenomene care au afectat întreaga Europă.

Tabel 1 – Populația pe sate la recensăminte

Anul	Total	Zau de Câmpie	Bărboși	Botei	Bujor-Hodaie	Ciretea	Gaura Sângerului	Malea	Ștefăneaca	Tău
1850	1787	824	963	-	-	-	-	-	-	-
1880	1888	860	1028	-	-	-	-	-	-	-
1890	2084	1032	1052	-	-	-	-	-	-	-
1900	2561	1303	1258	-	-	-	-	-	-	-
1910	3146	1394	1333	(132) ^c	(128)	-	-	-	-	(159)
1920	2757	1490	1267	-	-	-	-	-	-	-
1930	3091	1774	1317	-	-	-	-	-	-	-
1941	3958	2280	1678	-	-	-	-	-	-	-
1956	4352	1961 ^a	933 ^b	296	160	333	173	166	87	243
1966	4504	2567	525	250	156	303	140	167	72	324
1977	4051	2761	492	181	74	154	166	97	38	88
1992	3562	2706	380	133	26	72	119	37	30	59
2002	3509	2593	374	157	50	77	126	51	31	50
2011	3236	2393	330	141	65	79	104	48	32	44
2021	3108	2341	304	151	84	78	94	31	7	18

Sursa: Varga E. Árpád, *Maros megye...¹*, RPL 2011, RPL 2021

a. S-au separat satele Botei, Bujor-Hodaie, Gaura Sângerului și Ștefăneaca;

b. S-au separat satele Ciretea, Malea și Tău;

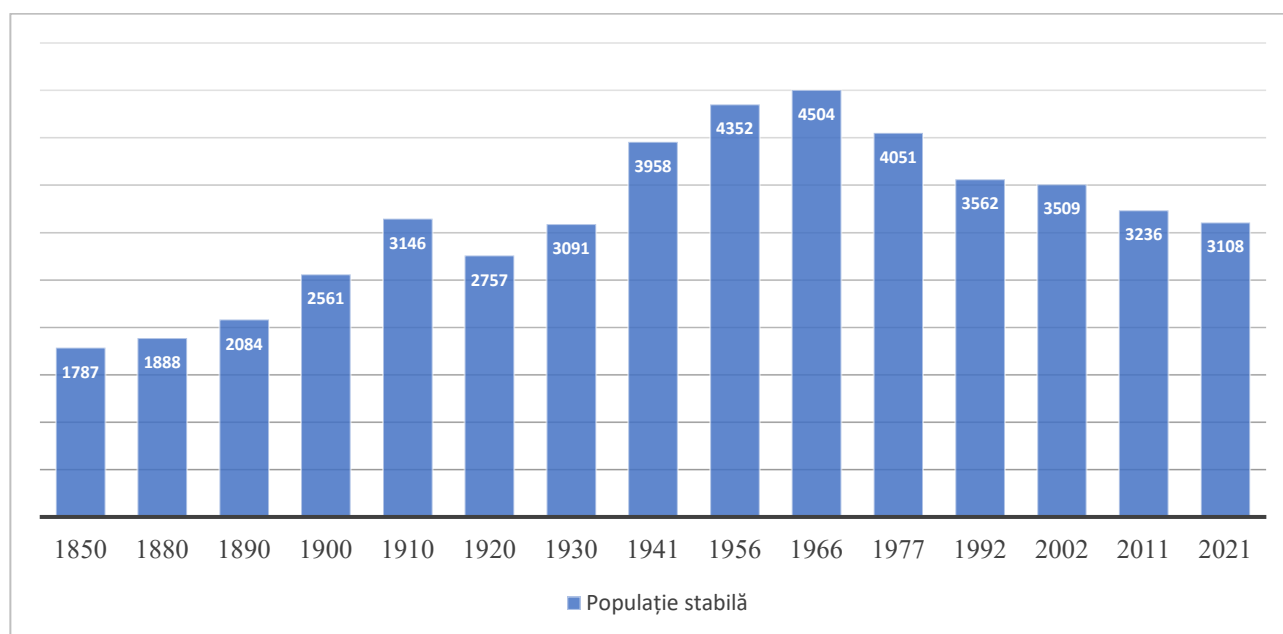
c. Satele Botei, Bujor-Hodaie și Tău au populația menționată, dar fac parte din Zau de Câmpie, respectiv Bărboși.

¹ Varga E. Árpád, *Maros megye településeinek etnikai (anyanyelvi/nemzetiségi) adatai* [Date asupra etnicilor din așezările județului Mureș (limbă maternă / naționalitate)], apud www.kia.hu/konyvtar/erdely/erd2002.htm, data ultimei accesări 30.08.2024.

Datele arată o creștere generală a populației până în 1966, când s-a înregistrat un maxim de 4.504 locuitori la nivelul întregii comune. Acest maxim a fost urmat de o scădere constantă, ajungând la 3.108 locuitori în 2021. Această tendință reflectă migrația rural-urbană din perioada comunistă și postcomunistă, precum și schimbările economice care au determinat depopularea zonelor rurale.

Zau de Câmpie, satul reședință al comunei, a avut o creștere semnificativă a populației de la 824 de locuitori în 1850 la 2.761 în 1977, după care a început să scadă, ajungând la 2.341 locuitori în 2021. Bărboși și Botei au urmat un model similar, cu un vârf al populației în 1956, urmat de un declin treptat. Satele mai mici, precum Gaura Sângerului și Malea, au avut o evoluție mai modestă, atingând un număr maxim de locuitori în perioada 1956-1966, după care populația a scăzut constant, ajungând în 2021 la doar câteva zeci de locuitori.

Figura 1 – Populația stabilă a comunei Zau de Câmpie în perioada 1850-2021

Rezultatele definitive ale recensămintelor

La începutul perioadei analizate, în 1850, populația comunei era de 1.787 de locuitori, un număr relativ modest pentru o comună rurală din Transilvania. Pe parcursul secolului XIX și începutul secolului XX, comuna a cunoscut o creștere constantă a populației, atingând 3.146 de locuitori în 1910. Această creștere poate fi asociată cu dezvoltarea economică din regiune, creșterea natalității și o migrație pozitivă internă din satele mai mici către Zau de Câmpie.

Perioada interbelică a adus o consolidare a acestei creșteri, culminând cu 4.504 locuitori în 1966. Acesta a fost punctul maxim al dezvoltării demografice în comuna Zau de Câmpie, reflectând politicile pronataliste și migrația internă controlată de regimul comunist. Totuși, după 1977, populația a intrat într-un declin treptat, care s-a accentuat după 1990, când comuna a început să piardă locuitori într-un ritm alarmant, atingând doar 3.108 locuitori în 2021. Acest declin este în concordanță cu tendințele demografice observate la nivel național, în care mediul rural a suferit pierderi majore de populație datorită migrației masive către zonele urbane și externe.

Declinul demografic din comuna Zau de Câmpie reflectă o tranziție de la o perioadă de creștere și stabilitate la una de scădere și îmbătrânire a populației. Această tendință este tipică pentru multe comune rurale din România, unde scăderea natalității, migrația tinerilor și schimbările economice au dus la o reducere semnificativă a populației. Această scădere demografică este asociată cu provocări economice și sociale majore, inclusiv scăderea numărului de locuri de muncă, reducerea accesului la servicii publice și dificultăți în menținerea infrastructurii locale.

Tabel 2 – Populația pe etnii la recensăminte

Anul	Total	Români	Maghiari	Germani	Romi	Evrei	Alte etnii
1850	1787	1371	151	-	260	4	1
1880	1888	1317	346	4	*	*	221
1890	2084	1394	442	10	*	*	238
1900	2561	1806	666	41	*	*	48
1910	3146	1712	671	35	309	*	419
1920	2757	1893	523	2	*	128	211
1930	3091	2215	572	-	206	96	2
1941	3958	3106	588	1	*	*	263
1956	4352	3728	534	-	85	4	1
1966	4504	3767	518	1	217	-	1
1977	4051	3371	475	2	202	-	1
1992	3562	2870	348	3	340	-	1
2002	3509	2777	306	-	425	-	1
2011	3236	2577	240	-	289	-	130
2021	3108	2465	177	-	310	-	156

Sursa: Varga E. Árpád, Maros megye..., RPL 2011, RPL 2021

În 1850, populația comunei era compusă în mare parte din români (76,7%), cu o prezență semnificativă a maghiarilor (8,4%) și a romilor (14,6%). Această structură reflectă realitățile sociale și politice ale perioadei, când Transilvania făcea parte din Imperiul Habsburgic, iar influențele culturale și demografice erau diverse. Pe parcursul secolului XIX și începutul secolului XX, structura etnică a rămas relativ stabilă, dar s-au observat tendințe de asimilare și migrație internă, la nivel local. Perioada postbelică a adus schimbări mai semnificative în structura etnică a comunei, în special din cauza politicilor de stat care au încurajat asimilarea minorităților și migrația forțată sau voluntară a acestora. În 2021, românii reprezentau 79,3% din populație, în timp ce maghiarii și romii erau doar minorități marginale, cu 5,7% și respectiv 10%. Acest fenomen reflectă și migrarea masivă a minorităților etnice către orașe sau chiar în afara țării, în căutarea unor oportunități economice mai bune. Această schimbare în structura etnică sugerează o tendință de omogenizare a populației în favoarea majorității românești, ceea ce poate avea implicații asupra dinamicii sociale și culturale a comunei. Deși diversitatea etnică a fost redusă, romii rămân o minoritate semnificativă, ceea ce indică necesitatea unor politici de integrare socială și economică pentru această comunitate.

Tabel 3 – Populația pe confesiuni la recensăminte

Anul	TOTAL	Ortodoxă	Greco-catolică	Romano-catolică	Reformată	Evanghelică	Unitariană	Mozaică	Alții
1850	1787	-	1628	50	105	-	-	4	0
1880	1888	1	1512	79	249	2	16	26	3
1890	2084	14	1596	96	328	2	8	40	0
1900	2561	47	1801	119	465	-	10	119	0
1910	3146	30	2004	111	443	5	9	125	419

1930	3091	179	2222	130	441	-	11	96	12
1992	3562	2628	287	24	295	1	2	-	325
2002	3509	2292	567	9	242	-	-	1	398
2011	3236	2031	577	10	191	-	-	-	427
2021	3108	1976	468	16	178	-	-	-	470

Sursa: Varga E. Árpád, Maros megye..., RPL 2011, RPL 2021

Comunitatea inițială dominată era cea de greco-catolici (91,1%), urmată de o mică comunitate romano-catolică (5,9%) și de un număr de reformați, asociați tradițional cu etnia maghiară. În comună, existau de asemenea comunități, mai puțin reprezentate, de unitarieni, evanghelici, mozaici și ortodocși. Această structură confesională a rămas în mare parte stabilă (cu excepția dispariției comunităților de unitarieni și de mozaici, cei din urmă în preajma celui de Al Doilea Război Mondial) până la începutul perioadei comuniste, când politicile acestui sistem împotriva comunității de greco-catolici au dus la diminuarea semnificativă a acestora și la creșterea implicită a numărului de ortodocși. Fenomenul este tipic pentru toată Transilvania, dar în comuna Zau de Câmpie comunitatea de greco-catolici s-a menținut vie, iar în 2021 reprezenta 15% din total.

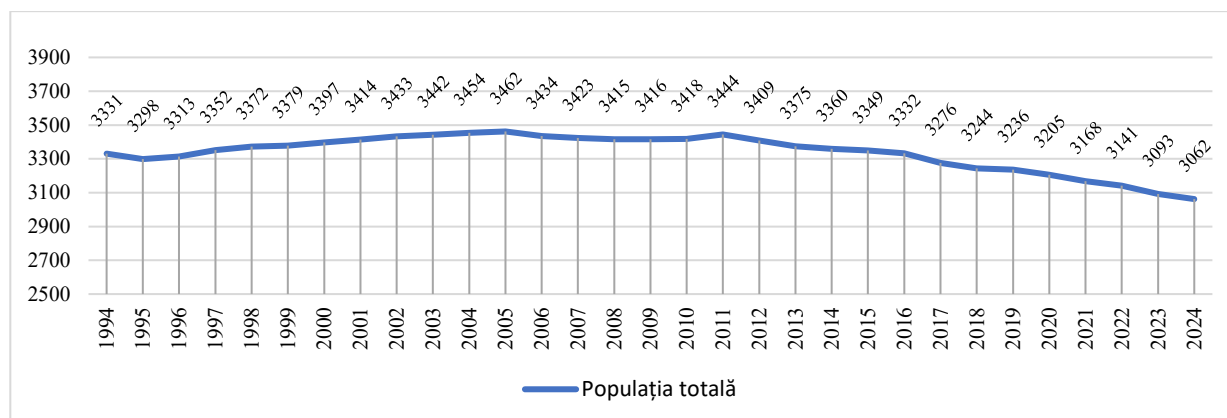
În 2021, numărul celor fără religie declarată sau care au aderat la alte confesiuni (cum ar fi penticostalii și martorii lui Iehova) a crescut, ajungând la 470 de persoane, adică 15,1% din populație. Această schimbare poate fi atribuită atât tendințelor globale de secularizare, cât și influenței noilor mișcări religioase în România postcomunistă.

Aceste transformări reflectă un context mai larg de schimbări religioase și sociale care au afectat România în ultimele decenii. În timp ce ortodoxia rămâne religia dominantă, diversificarea confesională și creșterea numărului celor fără religie indică o societate în tranziție, în care valorile tradiționale sunt puse la încercare de noile realități economice și sociale. Această dinamică poate avea implicații semnificative pentru coeziunea socială și pentru modul în care comunitatea se raportează la identitatea sa religioasă și culturală.

3.2 Demografie actuală – caracteristici și indicatori

Schimbările care survin la nivel local sunt, în principal, rezultatul transformărilor sociale ce influențează direct structura populației. Aceasta joacă un rol esențial în dezvoltarea economică, socială și culturală a unei localități, precum și în determinarea modului în care spațiul este organizat și gestionat. Modificările de orice natură, fie ele legate de dezvoltarea urbană sau de politici publice, trebuie să se bazeze pe o analiză detaliată a structurilor demografice și a dinamicii populației. Comuna Zau de Câmpie, situată în județul Mureș, urmează o evoluție similară cu alte comune rurale din România, fiind clasată conform Legii nr. 351 publicată în Monitorul Oficial nr. 408 din 24 iulie 2001, în categoria localităților rurale de rang IV (pentru localitatea de reședință) și de rang V (pentru satele componente). Comuna este compusă din satele: Zau de Câmpie, Bărboși, Botei, Bujor-Hodaie, Ciretea, Gaura Sângerului, Malea, Ștefăneaca și Tău. Localitatea Zau de Câmpie servește ca reședință a comunei. O analiză detaliată a structurilor demografice ale comunei Zau de Câmpie relevă că modificările în distribuția populației pe grupe de vârstă, structura pe sexe, etnii și confesiuni au un impact direct asupra dezvoltării comunei. Orice strategie de dezvoltare trebuie să țină cont de aceste aspecte pentru a putea asigura o dezvoltare sustenabilă și echilibrată.

Figura 2 – Evoluția populației în comuna Zau de Câmpie, 1992-2024

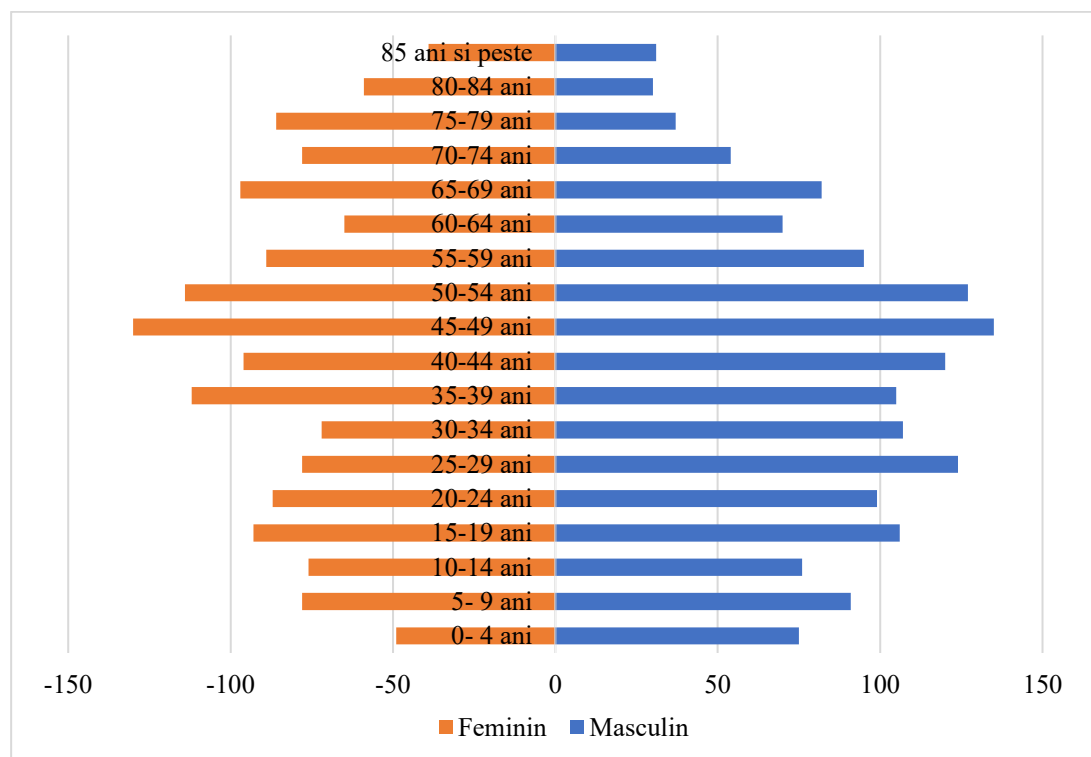
Prelucrare după INS, Tempo online

Evoluția populației din comuna Zau de Câmpie între anii 1994 și 2024 reflectă tranzițiile demografice majore care au afectat România în ultimele decenii, în special în mediul rural. În 1994, comuna avea o populație de 3.331 de locuitori, un număr care, deși în scădere față de anii anteriori, încă indica o comunitate relativ stabilă. Cu toate acestea, în perioada care a urmat, comuna a cunoscut o reducere treptată și constantă a numărului de locuitori, ajungând la 3.062 de locuitori în 2024, conform estimărilor disponibile.

3.2.1 Structura populației pe grupe de vârstă

Piramida vârstelor din comuna Zau de Câmpie prezintă o bază moderat-fermă, mai bine reprezentată pe sexul masculin și, în ansamblu, mai bună decât în alte comune similare din județ și din țară. Populația adultă este mai bine reprezentată, fenomen tipic, dar prezintă o serie de dezechilibre în cazul femeilor (variații semnificative de la o grupă de vârstă la alta), ce pot afecta indirect natalitatea locală. Grupele de vârstă bine reprezentate sunt urmarea implicită a Decretului 770 din 1966, ce plasa avortul în afara legii. Diferențele dintre femei și bărbați în cazul seniorilor (un raport de 1,39 la grupele de vârstă mai mari de 60 de ani) remarcă, într-un mod din nou tipic, speranța de viață mai mare a femeilor în raport cu bărbații. Forma piramidei relevă o creștere a gradului de dependență la orizontul anului 2024, când grupele bine reprezentate vor începe să iasă la pensie și când grupele de tineri corespondente nu se vor dovedi suficient de bine reprezentate încât să echilibreze acest fenomen.

Figura 3 – Piramida vârstelor în comuna Zau de Câmpie, în anul 2024

Sursa: INS, Tempo online

Structura populației pe grupe de vârstă demonstrează aceeași realitate la nivel diacronic: în vreme ce numărul copiilor a scăzut constant, numărul seniorilor a crescut sau s-a păstrat la aceleași valori. Cu alte cuvinte, deși există o tendință moderat-positivă în cadrul natalității, îmbătrânirea populației din comuna Zau de Câmpie este în continuare un fenomen ce afectează bunăstarea comunității. Procentul adulților a crescut, însă creșterea este moderată și se datorează mai mult scăderii populației totale din comună și mai puțin unei potențiale echilibrări demografice la nivel local.

Tabel 4 – Structura populației pe grupe de vârstă

		1994	1999	2004	2009	2014	2019	2024
	Populația stabilă la 1 ianuarie	3331	3379	3454	3416	3360	3236	3062
-	Masculin	1622	1647	1713	1702	1684	1636	1564
-	Feminin	1709	1732	1741	1714	1676	1600	1498
0- 4 ani	Total	185	211	177	198	161	172	124
-	Masculin	102	110	101	101	83	92	75
-	Feminin	83	101	76	97	78	80	49
5- 9 ani	Total	233	211	227	184	199	158	169
-	Masculin	104	116	117	103	101	83	91
-	Feminin	129	95	110	81	98	75	78
10-14 ani	Total	237	257	224	243	187	199	152
-	Masculin	121	119	125	130	107	103	76
-	Feminin	116	138	99	113	80	96	76
15-19 ani	Total	315	254	272	231	244	190	199
-	Masculin	139	137	127	127	131	106	106

-	Feminin	176	117	145	104	113	84	93
20-24 ani	Total	300	312	259	259	225	227	186
-	Masculin	172	140	140	119	124	127	99
-	Feminin	128	172	119	140	101	100	87
25-29 ani	Total	198	265	300	243	244	196	202
-	Masculin	110	149	143	138	117	115	124
-	Feminin	88	116	157	105	127	81	78
30-34 ani	Total	124	192	252	286	228	225	179
-	Masculin	78	107	145	141	124	106	107
-	Feminin	46	85	107	145	104	119	72
35-39 ani	Total	171	129	195	252	278	224	217
-	Masculin	90	78	104	142	141	123	105
-	Feminin	81	51	91	110	137	101	112
40-44 ani	Total	193	190	148	191	250	264	216
-	Masculin	102	99	85	102	138	136	120
-	Feminin	91	91	63	89	112	128	96
45-49 ani	Total	208	196	207	141	197	246	265
-	Masculin	93	102	103	78	103	136	135
-	Feminin	115	94	104	63	94	110	130
50-54 ani	Total	206	205	198	217	137	197	241
-	Masculin	95	87	101	109	73	102	127
-	Feminin	111	118	97	108	64	95	114
55-59 ani	Total	232	199	204	191	212	135	184
-	Masculin	103	88	87	97	104	73	95
-	Feminin	129	111	117	94	108	62	89
60-64 ani	Total	229	213	191	189	185	203	135
-	Masculin	109	89	83	76	92	99	70
-	Feminin	120	124	108	113	93	104	65
65-69 ani	Total	219	205	196	173	173	157	179
-	Masculin	100	88	83	74	64	70	82
-	Feminin	119	117	113	99	109	87	97
70-74 ani	Total	142	176	164	171	159	150	132
-	Masculin	55	79	66	70	66	50	54
-	Feminin	87	97	98	101	93	100	78
75-79 ani	Total	68	100	145	122	140	127	123
-	Masculin	25	40	67	45	58	48	37
-	Feminin	43	60	78	77	82	79	86
80-84 ani	Total	52	40	66	91	82	107	89
-	Masculin	17	11	27	40	36	43	30
-	Feminin	35	29	39	51	46	64	59
85+ ani	Total	19	24	29	34	59	59	70
-	Masculin	7	8	9	10	22	24	31
-	Feminin	12	16	20	24	37	35	39

Sursa: Institutul Național de Statistică

În corelație cu structura pe vârste se calculează un indicator deosebit de important și anume raportul de dependență (pe vârste). În forma sa generală, acesta este raportul dintre populația tânără plus cea vârstnică și populația adultă, și reprezintă un indice relevant pentru bunăstarea socio-economică a unei comunități.

$$Rd = (P_{0-14} + P_{60+}) / P_{15-59}$$

$$Rd_{2024} = 0,62 \text{ (Rural – România (RPL 2011) = 0,78)}$$

Așadar, o persoană activă trebuie să-și asigure resurse pentru propria supraviețuire și dezvoltare, dar să asigure în același timp resurse pentru 0,62 persoane care nu-și pot asigura aceste resurse (tineri și vârstnici).

Tabel 5 – Populația dependentă pe categorii

Anul	Total	Categorii de vârstă (ani)			Total Persoane Dependente
	Persoane	0–14	15–59	60+	
1994	Val. absol.	655	1947	729	1384
	100,00 %	19.66%	58.45%	21.89%	41.55%
2004	Val. absol.	628	2035	791	1419
	100,00%	18.18%	58.92%	22.90%	41.08%
2014	Val. absol.	547	2015	798	1345
	100,00%	16.28%	59.97%	23.75%	40.03%
2024	Val. absol.	445	1889	728	1173
	100,00%	14.53%	61.69%	23.77%	38.30%

Sursa: Institutul Național de Statistică

Datorită scăderii populației în anumite grupe de vârstă și procesului de îmbătrânire a locuitorilor din comună, în viitor va fi necesar să se acorde o atenție sporită alocării resurselor către susținerea persoanelor vârstnice, precum și către sprijinirea familiilor tinere și încurajarea natalității. Întrucât resursele locale nu sunt suficiente pentru a acoperi toate aceste nevoi, este posibil să apară o diminuare moderată a calității vieții, mai ales în rândul celor de peste 60 de ani.

3.2.2 Structura populației pe sexe

Tabel 6 – Ponderea populației feminine în anul 2024

	Total
România	51,21%
Comuna Zau de Câmpie	48,92%

Sursa: Institutul Național de Statistică

În anul 2024, au fost înregistrați 1564 de bărbați și 1498 de femei la o populație totală de 3062 de locuitori. Față de media națională, în comună sunt mai puține femei, însă în acest caz diferențele sunt profund afectate de mișcarea migratorie a populației. Femeile reprezintă în momentul de față un procent majoritar în cazul seniorilor, după cum s-a observat din analiza piramidei vârstelor, dar nu ocupă un procent la fel de bun în cazul copiilor și al adulților cu vârsta de până la 45 de ani.

3.2.3 Structura etnico-confesională a populației

Românii constituie majoritatea, reprezentând 79,3% din totalul populației, echivalentul a 2.465 de persoane. Comunitatea maghiară este cea de-a doua ca mărime, cu 5,7% din populație, adică 177 de persoane, indicând o prezență stabilă, dar relativ mică. Romii formează aproximativ 10% din populația comunei, ceea ce înseamnă 310 persoane, evidențiind astfel o minoritate semnificativă care poate influența dinamica socială și economică locală. Restul de 5% din populație, care însumează 156 de persoane, este format din alte grupuri etnice, sugerând o diversitate etnică modestă în cadrul comunității. Aceste date arată o omogenitate culturală și lingvistică predominantă, dar și nevoia de politici de incluziune socială care să sprijine integrarea minorităților, în special a comunității rome, în viața socială și economică a comunei.

Diversitatea etnică relativ redusă, cu o populație majoritar română, implică o omogenitate culturală și lingvistică în comună, cu excepția minorităților maghiare și rome, care pot avea nevoi specifice în ceea ce privește educația, integrarea socială și accesul la resurse. Prezența semnificativă a comunității rome subliniază necesitatea unor politici de incluziune socială care să abordeze provocările legate de educație, locuire și ocuparea forței de muncă. Proporția scăzută a maghiarilor și a altor etnii sugerează că, deși există o anumită diversitate, aceasta nu afectează major structura socială a comunei, care rămâne preponderent dominată de cultura și limba română. Totuși, pentru a asigura coeziunea socială și integrarea tuturor grupurilor etnice, este esențial ca autoritățile locale să promoveze dialogul intercultural și să asigure acces egal la oportunități pentru toate comunitățile etnice din Zau de Câmpie.

Tabel 7 – Structura populației pe comunități etnice

	Total populație stabilă	Romani	Maghiari	Germani	Romi	Evrei	Alte etnii
Comuna Zau de Câmpie	3108	2465	177	-	310	-	156

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din totalul de 3.108 locuitori, majoritatea, adică 1.976 de persoane (63,6%), aparțin confesiunii ortodoxe, reflectând influența puternică a acestei religii în comunitate. Confesiunea greco-catolică este reprezentată de 468 de persoane, adică aproximativ 15% din populație, subliniind prezența semnificativă a acestei tradiții religioase în localitate. Romano-catolicii sunt în număr foarte mic, doar 16 persoane, ceea ce sugerează o influență minoră în cadrul comunității. Reformații constituie o minoritate, cu 178 de persoane (5,7%). În plus, un număr considerabil de 470 de persoane (15,1%) se încadrează în categoria „alții,” care include diverse confesiuni mai mici, persoane fără religie declarată sau neafiliate religios. Această diversitate confesională arată o comunitate spirituală variată, dar dominată de ortodoxie, reflectând atât tradițiile istorice, cât și schimbările recente în apartenența religioasă a locuitorilor din Zau de Câmpie.

Tabel 8 – Structura confesională a populației

	Total populație stabilă	Ortodoxă	Greco- catolică	Romano- catolică	Reformată	Evangelică	Unitariană	Mozaică	Alții
Comuna Zau de Câmpie	3108	1976	468	16	178	-	-	-	470

Sursa: Institutul Național de Statistică

3.2.4 Mișcarea naturală a populației

Sporul natural pentru perioada 2011-2021 a fost unul negativ, numărul deceselor fiind mai mare decât al nașterilor. Per total, în această perioadă s-au înregistrat cu 184 mai multe decese decât nașteri. Acest spor natural reprezintă un trend negativ. Mai mult decât atât, ultimii 5 ani analizați au înregistrat constant diferențe mai mari de 20 de persoane între numărul nașterilor și numărul deceselor, în detrimentul celor dintâi.

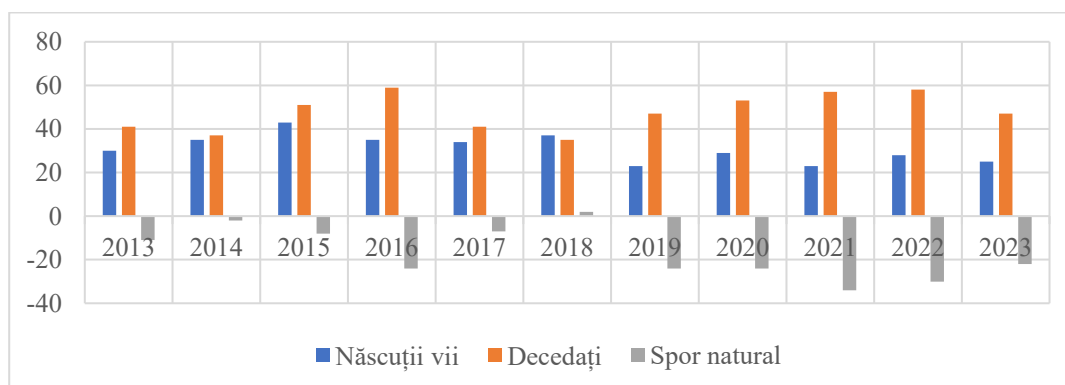
Tabel 9 – Sporul natural

	1993	1998	2003	2008	2013	2018	2023
Născuți vii (nr pers.)	29	42	34	44	30	37	25
Decedați (nr pers.)	57	49	36	39	41	35	47
Căsătorii (nr.)	27	26	20	24	16	17	18
Divorțuri (nr.)	1	3	3	5	4	6	3

Sursa: Institutul Național de Statistică

În anul 2023, în comuna Zau de Câmpie a fost înregistrată o rată a natalității medie, de 8,08‰, puțin peste nivelul județului Mureș de 8,03‰, dar mai bună decât media națională de 7,08‰. Rata mortalității, de 15,19‰, a fost însă mult mai mare decât media județeană de 11,49‰ și cea națională de 11,09‰.

Figura 4 – Mișcarea naturală a populației comunei Zau de Câmpie, în perioada 2013-2023

Sursa: INS, Tempo online

3.2.5 Mișcarea migratorie a populației

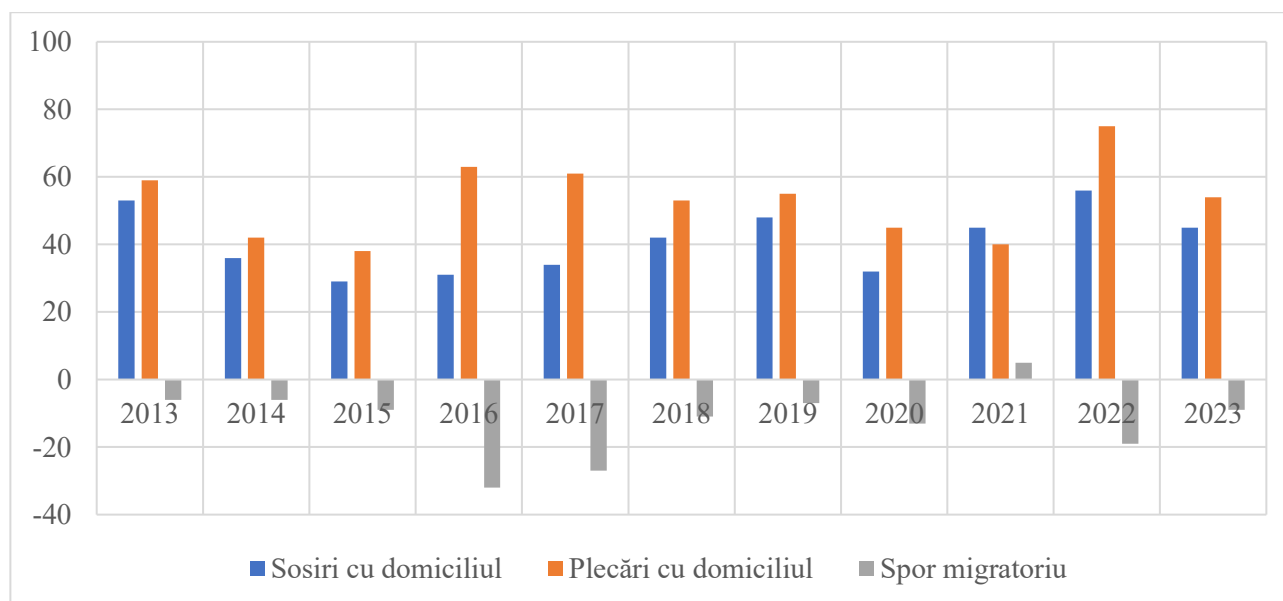
În intervalul analizat, valorile sporului migratoriu au fost exclusiv negative, fapt datorat poziționării comunei și, prin aceasta, migrației continue a tinerilor spre zonele urbane învecinate. Plecărilor cu domiciliul s-au păstrat în ultimele două decenii mai mari decât sosirile, fără ca această realitate să se repercuteze sau să fie cauzată de prezența unor valori relevante în rândurile emigranților și ale imigranților. Altfel spus, populația locală cu domiciliul în comună părăsește localitățile acesteia în scopul câștigării traiului în alte localități din țară și din străinătate.

Tabel 10 – Sporul migrator

	1993	1998	2003	2008	2013	2018	2023
Stabiliri cu domiciliul (inclusiv migrația externă) (nr pers.)	36	64	62	54	53	42	45
Din care imigranți	*	-	-	-	-	2	0
Plecări cu domiciliul (inclusiv migrația externă) (nr pers.)	57	47	47	61	59	53	54
Din care emigranți	*	-	-	1	1	2	3

Sursa: Institutul Național de Statistică

Figura 5 – Mișcarea migratorie a populației din comuna Zau de Câmpie, în perioada 2011-2021

Sursa: INS, Tempo online

3.2.6 Structura populației pe gospodării

În anul 2023, la nivelul comunei Zau de Câmpie existau, conform estimărilor INS, un număr de 1213 locuințe, numărul aflându-se într-o creștere moderată față de anul 2011. Acest lucru confirmă faptul că scăderea continuă a populației din ultimele 5 decenii a făcut ca fondul locativ să devină excedentar (numărul de locuințe din prezent e sub cel existent în 1990). În acest context, populația rămasă la nivel local preferă să investească în reabilitarea, modernizarea și dotarea locuințelor existente, fără a exista o cerere solvabilă pentru locuințe noi.

Tabel 11 – Structura populației pe gospodării, în anul 2011

	Nr. gospodării	Nr. persoane
Comuna Zau de Câmpie	1067	3157

Sursa: INS, Tempo online

Multe dintre locuințele existente în comună au fost ridicate în perioada comunistă, cu precădere în perioada 1960-1980, când populația comunei era numeroasă și relativ întinerită, iar fondul locativ moștenit de la începutul secolului nu mai corespundea cerințelor minime de locuire. În plus, autoritățile comuniste au încurajat oamenii să investească în locuințe. Anii 2000 au adus o schimbare de paradigmă, atât pe fondul dificultăților economice legate de tranziția spre democrație, cât și datorită urbanizării postdecembriste. Astfel, populația comunei a început să scadă și să îmbătrânească, iar interesul pentru investițiile în locuințe s-a redus. Efectele migrației din acel interval s-au menținut și încă se mențin.

Tabel 12 – Situația fondului locativ, locuințe existente

	1993	1998	2003	2008	2013	2018	2023
Locuințe existente la sfârșitul anului pe forme de proprietate (nr.)	1137	1160	1203	1208	1203	1207	1213
Publică	34	27	13	13	7	7	7
Privată	1098	1128	1190	1195	1196	1200	1206
Suprafața locuibilă existentă la sfârșitul anului pe forme de proprietate (mp arie desfășurată)	30000	31237	40522	41208	44866	45131	45638
Publică	*	853	550	550	194	194	194
Privată	*	30179	39972	40658	44672	44937	45444

Sursa: INS, Tempo online

3.2.7 Educația

Stabilirea relației dintre nivelul educațional al populației unei localități și evoluția demografică a acesteia este utilă pentru determinarea mai multor elemente: nivelul forței de muncă din perioada următoare, nivelul de trai, cu impact demografic direct (natalitate și speranță de viață), și capacitatea socială și economică pe care o va manifesta respectiva localitate. O evoluție pozitivă a ariei educaționale stă de cele mai multe ori martor pentru stabilizarea demografică, reușind să reducă parțial potențialul impact major manifestat de ceilalți indici analizați.

În comuna Zau de Câmpie funcționează o singură unitate școlară coordonatoare, și anume Școala Gimnazială Zau de Câmpie, care are și personalitate juridică. Aceasta are în subordonarea sa: Școala Gimnazială Bărboși și Grădinița cu program normal Zau de Câmpie. Aceste școli însumează 19 de săli de clasă (dintre care 5 în învățământul preșcolar și 14 în învățământul primar și gimnazial), 1 sală de gimnastică și un număr de PC-uri (158) adecvat pentru populația școlară din cele trei școli.

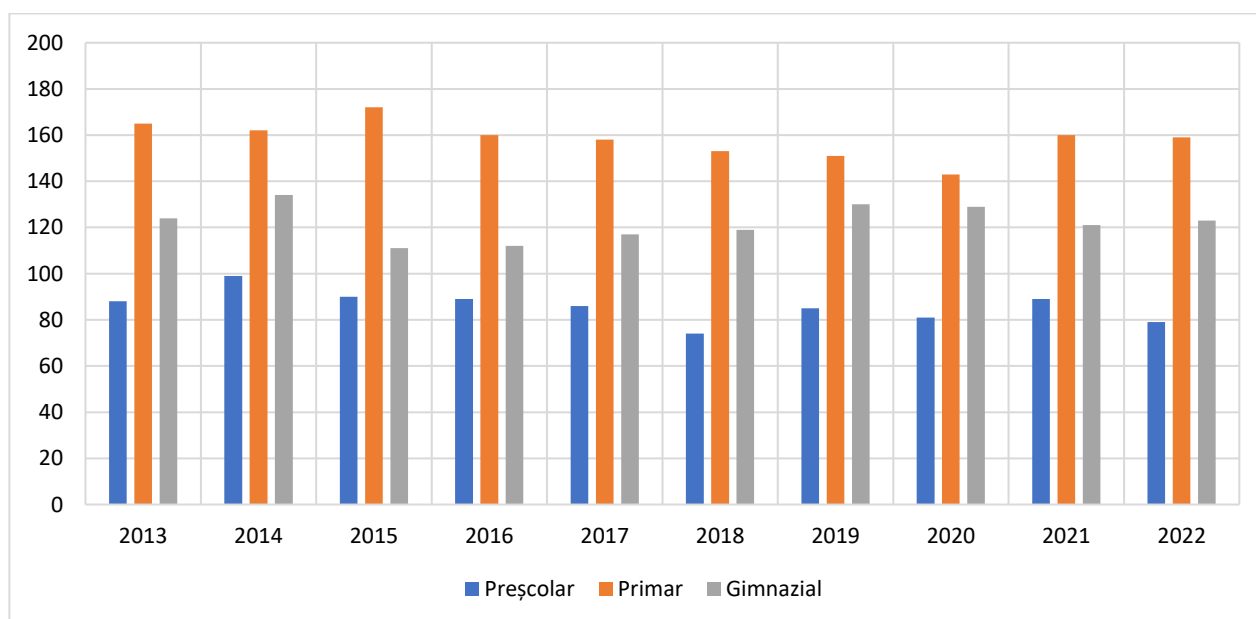
În anul 2023, predarea era asigurată de 30 cadre didactice, (6 în învățământul preșcolar, 7 în învățământul primar și 17 în învățământul gimnazial).

Tabel 13 – Nivelul educațional al populației

	1992	1997	2002	2007	2012	2017	2022
Unitățile școlare pe niveluri de educație (nr.)	7	7	6	2	1	1	1
Preșcolar	2	2	2	1	*	*	*
Primar și gimnazial (inclusiv special)	5	5	4	1	1	1	1
Populația școlară pe niveluri de educație (nr pers.)	604	550	557	479	403	361	361
Copii înscriși în grădinițe	163	109	141	117	94	86	79
Elevi înscriși în învățământul preuniversitar	441	441	416	362	309	275	282
Elevi înscriși în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	441	441	416	362	309	275	282
Elevi înscriși în învățământul primar (inclusiv învățământul special)	:	244	198	192	154	158	159
Elevi înscriși în învățământul gimnazial (inclusiv învățământul special)	:	197	218	170	155	117	123

Sursa: INS, Tempo online

Figura 6 – Populația școlară a comunei Zau de Câmpie, în perioada 2013-2021

Sursa: INS, Tempo online

La nivelul anului 2023, populația școlară a comunei Zau de Câmpie însuma 361 de copii și elevi, dintre care 79 de copii de grădiniță, 159 de elevi în ciclul primar și 123 în cel gimnazial. Aceasta a rămas relativ constantă în ultimii ani; în ciclul gimnazial se observă o tendință de navetism școlar de vreme ce numărul elevilor din acest ciclu a fost constant mai mic decât cel al celor din ciclul primar.

Tabel 14 – Dinamica sistemului de învățământ

	1992	1997	2002	2007	2012	2017	2022
Personalul didactic pe niveluri de educație (nr pers.)	56	29	38	39	35	33	30
Învățământ preșcolar	5	5	6	7	5	6	6
Învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	51	24	32	32	30	27	24
Învățământ primar (inclusiv învățământul special)	*	13	13	11	9	9	7
Învățământ gimnazial (inclusiv învățământul special)	*	11	19	21	21	18	17
Săli de clasă și cabinete școlare pe niveluri de educație (nr.)	*	29	20	17	21	20	19
Învățământ preșcolar	*	*	*	*	*	5	5
Învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	*	*	*	*	*	15	14
Laboratoare școlare pe niveluri de educație (nr.)	*	2	1	3	2	*	*
Învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	*	*	*	*	*	*	*
Săli de gimnastică pe niveluri de educație (nr.)	*	*	*	1	*	1	1
Ateliere școlare pe niveluri de educație (nr.)	*	1	*	*	*	*	*
Terenuri de sport pe niveluri de educație (nr.)	*	*	*	*	1	*	*
Bazine de înot pe niveluri de educație (nr.)	*	*	*	-	-	-	-
Numărul PC-urilor pe niveluri de educație (nr.)	*	*	*	23	21	22	158
Învățământ preșcolar	*	*	*	*	*	4	2
Învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	*	*	*	*	*	18	156
Absolvenți pe niveluri de educație (nr pers.)	*	*	*	*	37	26	31
Primar si gimnazial (inclusiv învățământul special)	*	*	*	*	37	26	31

Sursa: INS, Tempo online

4. Evidențierea disfuncționalităților și priorități de intervenție

Diversitatea factorilor ce afectează mobilitatea demografică și rolul acesteia din perspectivă economică este mare, iar analiza acestora a identificat o serie de disfuncționalități și priorități ce trebuie luate în seamă de către autoritățile locale, în efortul administrativ al acestora de reglare și optimizare a comunității din comuna Zau de Câmpie.

4.1 Disfuncționalități

- Depopularea satelor mici, precum Gaura Sângerului și Malea, unde populația a scăzut drastic, ajungând la doar câteva zeci de locuitori, cu riscul de dispariție a acestor sate.
- Scăderea natalității, reflectată în reducerea semnificativă a numărului de copii și tineri sub 14 ani, ceea ce indică un deficit în reînnoirea generațiilor.
- Îmbătrânirea populației, cu o proporție tot mai mare a persoanelor peste 60 de ani, care a ajuns la 23,8% în 2024, punând presiune pe serviciile sociale și medicale.
- Migrația tinerilor către orașe sau străinătate, ceea ce a dus la scăderea populației active și la un dezechilibru demografic în comună.
- Insuficiența resurselor locale pentru a susține nevoile în creștere ale unei populații îmbătrânite și pentru a stimula dezvoltarea economică.
- Degradarea infrastructurii locale, care nu mai corespunde nevoilor actuale ale comunității și contribuie la scăderea atractivității comunei pentru potențiali noi locuitori.
- Lipsa investițiilor în educație și formare profesională, ceea ce limitează oportunitățile pentru tinerii care rămân în comună și contribuie la migrarea acestora.
- Dificultăți în integrarea socială și economică a minorităților, în special a comunității rome, ceea ce poate duce la marginalizarea acestora.

4.2 Priorități

- Dezvoltarea unui plan de revitalizare a satelor mici, cu investiții în infrastructură și servicii, pentru a preveni depopularea și dispariția acestora.
- Implementarea de programe pentru stimularea natalității și susținerea familiilor tinere, inclusiv prin subvenții și facilități pentru creșterea copiilor.
- Crearea de locuri de muncă locale și atragerea de investiții pentru a reduce migrația tinerilor și a stabili populația activă.
- Dezvoltarea infrastructurii sociale și medicale pentru a răspunde nevoilor unei populații îmbătrânite, asigurând accesul la servicii de calitate.
- Modernizarea infrastructurii de bază, cum ar fi drumurile, rețelele de apă și canalizare, pentru a îmbunătăți calitatea vieții și a atrage noi locuitori.
- Promovarea educației și formării profesionale pentru tineri, pentru a le oferi oportunități de dezvoltare și a reduce migrația.
- Inițierea de programe de integrare pentru minorități, în special pentru comunitatea romă, pentru a asigura incluziunea socială și accesul egal la resurse.

5. Propuneri de eliminare / diminuare a disfuncționalităților

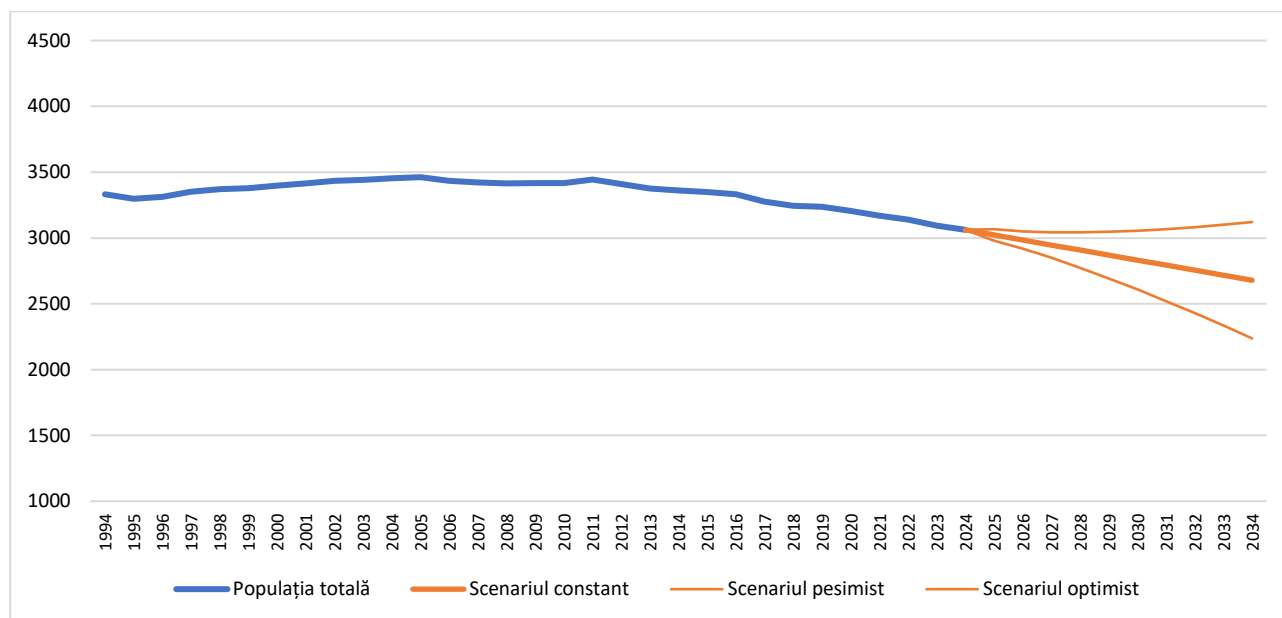
Pentru a contracara disfuncționalitățile identificate în comuna Zau de Câmpie, sunt necesare o serie de măsuri care să vizeze atât revitalizarea comunității, cât și îmbunătățirea condițiilor de viață ale locuitorilor. Propunerile includ:

- Reabilitarea și modernizarea infrastructurii locale prin investiții prioritare în drumuri, rețele de apă și canalizare, și infrastructură socială, pentru a crește atractivitatea comunei și a îmbunătăți calitatea vieții.
- Dezvoltarea unor proiecte de micro-industrie, agricultură modernizată și servicii, pentru a genera locuri de muncă locale și a reduce migrația tinerilor.
- Implementarea unor politici de sprijin pentru familiile tinere și oferirea de facilități și subvenții pentru tinerii care doresc să își întemeieze o familie în comună, inclusiv locuințe accesibile și acces la servicii de educație și sănătate.
- Organizarea de cursuri și programe de formare pentru tineri și adulți, pentru a crește competitivitatea pe piața muncii și a reduce rata șomajului.
- Dezvoltarea unor programe specifice pentru integrarea socială și economică a comunității rome și a altor minorități, asigurând accesul egal la educație, locuri de muncă și servicii publice.
- Implementarea unor măsuri locale de sprijin, cum ar fi bonuri de creșă, subvenții pentru copii și facilități pentru familiile tinere, pentru a încuraja creșterea natalității.
- Colaborarea cu orașele din apropiere pentru realizarea unor parteneriate cu Târgu Mureș și Luduș pentru a facilita accesul la locuri de muncă, servicii și resurse, beneficiind astfel de proximitatea față de un centru urban important.
- Valorificarea potențialului turistic al comunei, inclusiv prin restaurarea monumentelor istorice și promovarea tradițiilor locale, pentru a atrage vizitatori și a genera venituri suplimentare pentru comunitate.

6. Prognoze și scenarii de dezvoltare

Având în vedere modul cum a evoluat populația comunei Zau de Câmpie în ultimele 3 decade, fenomenele demografice interne (natalitate, spor natural, mortalitate, nupțialitate, ritm de creștere demografică etc.) și piramida vârstelor, așa cum se prezenta ea în 2022, s-au generat trei scenarii de evoluție demografică pentru perioada 2023-2033.

Figura 7 – Evoluția populației totale în Zau de Câmpie, prognoză 2033

Prelucrare după INS, Tempo online

Scenariul constant de prognoză – este conceput pornind de la ipoteza că fenomenele demografice nu vor înregistra schimbări majore în următoarea decadă și că nu vor conține variații diferite de cele înregistrate deja. Conform acestui scenariu, populația va avea un trend descendent, ajungând în anul 2034 la aproximativ 2680 de persoane. În cadrul acestui scenariu, reducerea minoră a populației se datorează în primul rând natalității, dar și migrației interne și reducerii fenomenului de îmbătrânire demografică.

Scenariul pesimist de prognoză – a fost conceput în baza previziunii că fenomenele negative deja existente se vor păstra sau se vor accentua în următoarea decadă, comportamentul demografic local fiind prea puțin afectat de măsurile administrative de ajustare a echilibrului demografic. În cadrul acestui scenariu, populația va scădea semnificativ, ajungând în anul 2034 în jurul valorii de 2230 de persoane, responsabile de această realitate fiind mortalitatea și migrația populației locale spre centrele urbane din țară sau în străinătate.

Scenariul optimist de prognoză – a fost conceput luând în calcul posibilitatea ca demografia să fie parțial reglată în primul rând de măsurile implementate la nivel local, dar și de o potențială schimbare semnificativă a comportamentului demografic al localnicilor, ce ar putea reduce migrația externă. Conform acestuia, populația va crește minor, ajungând în anul 2034 la aproximativ 3120 de persoane, creștere datorată măsurilor administrative de asistare a populației.

Având în vedere evoluția populației din ultimele 3 decade, dar și dinamica socio-economică de la nivelul localităților comunei, prognozarea acesteia a demonstrat un trend de ansamblu neutru. Astfel, **scenariul cel mai probabil este cel constant.**

7. Sinteza studiului de fundamentare

În ultimele decenii, comuna a experimentat o scădere constantă a populației, în special în rândul tinerilor și copiilor, ceea ce indică o îmbătrânire a populației. Această tendință de depopulare este accentuată de migrația tinerilor către orașele mai mari sau în străinătate, în căutarea unor oportunități mai bune de muncă și viață.

Structura demografică a comunei arată o creștere a ponderii populației vârstnice, ceea ce pune presiune pe sistemul de servicii sociale și medicale. În contrast, numărul copiilor și al tinerilor este în scădere, ceea ce afectează negativ reînnoirea generațiilor și dinamismul economic al comunei. Satele mici din cadrul comunei, precum Gaura Sângerului și Malea, sunt cele mai afectate de acest declin demografic, unele ajungând la riscul de dispariție completă.

Pe plan etnic și confesional, comuna Zau de Câmpie prezintă o diversitate moderată, cu românii ca majoritate, urmați de minorități maghiare și rome. Această structură etnică relativ stabilă indică o comunitate omogenă în majoritatea sa, dar cu provocări specifice legate de integrarea și susținerea minorităților, în special a comunității rome, care reprezintă un segment semnificativ al populației.

Din punct de vedere economic, comuna se confruntă cu provocări legate de lipsa locurilor de muncă și de resursele economice limitate, care contribuie la migrația forței de muncă active. Această situație este reflectată în scăderea generală a nivelului de trai și în dificultățile în menținerea infrastructurii necesare pentru susținerea unei populații stabile și active.

8. Anexe

8.1 Terminologie

- contingentul feminin fertil – număr de femei cu vârsta între 15 și 49 de ani
- maturitate demografică – valori comparabile și scăzute ale ratelor natalității și mortalității
- raport de dependență – raportul dintre suma persoanelor cu vârsta cuprinsă între 0-14 ani și 60+, și persoanele cu vârsta între 15-59 ani
- raport de masculinitate – raportul dintre bărbați și femei
- rata brută de școlarizare – procentul elevilor din populația totală
- rata de ocupare a forței de muncă – număr de angajați la populația cu vârsta între 15 și 64 de ani
- rata divorțialității – număr de divorțuri la 1000 de locuitori
- rata fertilității – număr de copii născuți vii la 1000 de femei din contingentul feminin fertil
- rata medie a fertilității – media ratei fertilității pe anii analizați
- rata medie a divorțialității – media ratei divorțialității pe anii analizați
- rata medie a mortalității – media ratei mortalității pe anii analizați
- rata medie a natalității – media ratei natalității pe anii analizați
- rata medie a nupțialității – media ratei nupțialității pe anii analizați
- rata migrației nete – diferența dintre rata sosirilor și rata plecărilor
- rata mortalității – număr de nașteri la 1000 de locuitori
- rata natalității – număr de nașteri la 1000 de locuitori
- rata nupțialității – număr de căsătorii la 1000 de locuitori
- rata plecărilor – număr de persoane plecate la 100 de locuitori
- rata sosirilor – număr de persoane sosite la 100 de locuitori
- ritm de creștere demografică – diferența procentuală anuală din populația totală
- sold natural – rata natalității - rata mortalității
- sold natural mediu – rata medie a natalității - rata medie a mortalității
- spor natural – valori pozitive ale soldului natural

8.2 Lista figurilor

Figura 1 – Populația stabilă a comunei Zau de Câmpie în perioada 1850-2021	7
Figura 2 – Evoluția populației în comuna Zau de Câmpie, 1992-2022.....	10
Figura 3 – Piramida vârstelor în comuna Zau de Câmpie, în anul 2024	11
Figura 4 – Mișcarea naturală a populației comunei Zau de Câmpie, în perioada 2013-2023	15
Figura 5 – Mișcarea migratorie a populației din comuna Zau de Câmpie, în perioada 2011-2021	16
Figura 6 – Populația școlară a comunei Zau de Câmpie, în perioada 2013-2021	18
Figura 7 – Evoluția populației totale în Zau de Câmpie, prognoză 2033	22

8.3 Lista tabelelor

Tabel 1 – Populația pe sate la recensăminte.....	6
Tabel 2 – Populația pe etnii la recensăminte.....	8
Tabel 3 – Populația pe confesiuni la recensăminte	8
Tabel 4 – Structura populației pe grupe de vârstă.....	11
Tabel 5 – Populația dependentă pe categorii.....	13
Tabel 6 – Ponderea populației feminine în anul 2024.....	13
Tabel 7 – Structura populației pe comunități etnice.....	14
Tabel 8 – Structura confesională a populației	15
Tabel 9 – Sporul natural	15

Tabel 10 – Sporul migrator	16
Tabel 11 – Structura populației pe gospodării, în anul 2011	17
Tabel 12 – Situația fondului locativ, locuințe existente	17
Tabel 13 – Nivelul educațional al populației.....	18
Tabel 14 – Dinamica sistemului de învățământ	19